

ဦးလတ် ရွှေပြည်ခို

ရွှေပြည်ခို-ဝတ္ထုလည်း မြန်မာစာပေသမိုင်း စကားပြောပုံစံတို့ အပေါ်သက်တမ်းရှည်ဆုံး ဝတ္ထုအမျိုးအစား ဖြစ်သည်ဟု သိသင့်ပါသည်။

ဦးလတ် (ရွှေပြည်ခို) အထူးခြားဆုံး ဝတ္ထုအမျိုးအစား ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

ဦးလတ် (ရွှေပြည်ခို) အထူးခြားဆုံး ဝတ္ထုအမျိုးအစား ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

ဦးလတ် (ရွှေပြည်ခို) အထူးခြားဆုံး ဝတ္ထုအမျိုးအစား ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

ဦးလတ် (ရွှေပြည်ခို) အထူးခြားဆုံး ဝတ္ထုအမျိုးအစား ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

ဦးလတ် (ရွှေပြည်ခို) အထူးခြားဆုံး ဝတ္ထုအမျိုးအစား ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

“.... မြန်မာမင်းလက်ထက်မှ အင်္ဂလိပ်မင်းလက်ထက်သို့ ကူးပြောင်းခါစ ဦးလတ် မြင်ရသော မြန်မာ့လောက၊ မြန်မာ့ဘဝ၊ မြန်မာ့အလေ့အထ၊ မြန်မာ့အမူအရာတို့ကို ဦးလတ်၏ စာများ၌ သိမြင်နိုင်သည်။”

- ဇော်စိုး၏ 'သုံးဘုံဝတ္ထု အမှာစာ'၊ စာရေးဆရာကြီး ဦးလတ်၊ ပြည့်စုံ(သွေးသောက်) စီစဉ်တည်းဖြတ်၊ ၂၀၀၉၊ စာ ၂၇ ...မှ။

“.... လူ့သဘာဝ ဖော်နိုင်စွမ်း အတွက်ကြောင့် ဦးလတ်ကို လမ်းရိုးဟောင်းတွင် ဆင့်ကာထွင်သူ ဟူ၍ စာပေသမားများက သြဘာပေးခဲ့ကြသည် ...။”

- တိုက်စိုး၊ 'ဦးလတ်'၊ စာဆိုနှင့် သုတေသီ(၁၉၆၇)၊ စာ ၅၅ ...မှ။

“.... ရွှေပြည်ခို- ဝတ္ထုသည် ဘီလပ်မြန်မာတို့ကို သရော်၍ ရေးထားသော ဝတ္ထု ...။”

- ဦးတင်ဆွေ(ရွှေတိုမောင်လတ်တူ)၊ 'ဦးလတ်ခေတ်'၊ သွေးသောက်(ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၅၁)။

“မြန်မာစာပေလောကတွင် ခေတ်သစ် ဝတ္ထုပုံစံ ဝင်ရောက်လာသော အခြေအနေကို သိသာ ထင်ရှားစေသော ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်။”

- မလိခ၏ 'မြန်မာစာပေ အဘိဓာန်'၊ မိုးမေ(ဒီဇင်ဘာ ၁၉၈၈)၊ စာ ၁၅၃ ...မှ။

“.... မြန်မာ့အစဉ်အလာနှင့် ဥပဒေပ အစဉ်အလာ နှစ်ရပ်လုံး ပါအောင် ပုံဖော်ပေးသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။”

- မောင်ခင်မင်(နေဖြူ)၏ ကိုလိုနီခေတ် မြန်မာစာပေသမိုင်း(၂၀၁၀)၊ စာ ၅၄ ...မှ။

“.... ဦးလတ်သည် မြန်မာစာပေလောကအဖို့ စာပေအမွေအနှစ်တစ်ခု ပေးခဲ့သည်ဟု ဆိုချင်ပါသည်။ ထိုအမွေအနှစ်မှာ 'မိမိ ကိုယ်တွေ့ မျက်မြင် မြန်မာတို့၏ လောကနှင့် လူ့ဘဝအကြောင်းကို မိမိဥာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်သုံးသပ်၍ ဉာဏ်သွားသလောက် ဖန်တီးရေးသားသော စာပေ' အမွေပင် ဖြစ်ပေသည်။”

- မဟာဥယျာဉ်ထွန်း၊ 'ဦးလတ်၏ ဘဝနှင့်စာပေ'၊ တက္ကသိုလ် ပညာပဒေသာစာစောင်၊ ၁၃/၆ (ဒီဇင်ဘာ ၁၉၇၉)၊ စာ ၉၀ ...မှ။

ယခုအကြိမ် ပုံနှိပ်ရာတွင် ဆရာဝန် တည်းဖြတ်ပြင်ဆင်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ သုတေသနအသင်း စာစဉ် ၁၃၊ ကပိမ္ပုကန်မှန် စာပုံနှိပ်တိုက် ဒုတိယနှိပ်ခြင်း(၁၉၇၉) မှုကို လက်ရင်းထား၍ ၁၉၆၆(ဒီဇင်ဘာ)၊ ၁၉၇၇(ဒီဇင်ဘာ) မှုများနှင့် ညှိနှိုင်း တည်းဖြတ်ထားပါသည်။

ဦးလတ်၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိ အကျဉ်းနှင့် စာအုပ် ရိုက်နှိပ်ခြင်းအကြောင်း နိဒါန်း

ဤရွှေပြည်ခို- ဝတ္ထုရှည်ကြီးကို တခမ်းတနားအားဖြင့် ဆန်းပြား၍ ဖတ်ရှုမှတ်သားဖွယ်တို့နှင့် ပြည့်စုံအောင် စီစဉ်ရေးသားသူ ရာဇဝတ် ဝန်ထောက်မင်း ဦးလတ်ကား “သိရိပဝရ ဝိယောနန္ဒယယ ပဏ္ဍိတ ဩဘဝနာဒိတျာ ဝိပတိ မဟာဝိဇ္ဇာရာဇာဓိရာဇာ” ဟူသော ဘွဲ့တံဆိပ်နှစ်ခုကို ခံယူတော်မူလျက် သာသနာတော် သက္ကရာဇ် ၂၃၉၆၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၂၁၄ ခုနှစ်တွင် ရွှေထီးရွှေနန်းကို သိမ်းမြန်း စိုးစံတော်မူကာ အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်တော်မူသော မဟာလောက မာရဓိန် စေတီတော် ဒါယကာ၊ မန္တလေးရတနာပုံ မြို့တည်နန်းတည်၊ ပဉ္စမ သင်္ဂါယနာတင် ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး နန်းစံ ၁၄ နှစ်မြောက်၊ သာသနာတော် ၂၄၁၀ ပြည့်နှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၂၂၈ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်မြို့ ၂၁ လမ်း ဘယဆေးတန်းနေ ငွေပန်းထိမ်တော် ဆရာကြီး ဦးမြတ်စံ၊ ဆရာကတော်ကြီး ဒေဝီထွေးတို့မှ ဖွားမြင်သော ဒုတိယသား ဖြစ်လေသည်။ ၎င်းဦးလတ်သည် ငယ်ရွယ်စဉ်အခါကစ၍ မြန်မာစာပေဘက်ဆိုင်ရာ ပညာဗဟုသုတများကို အထူးလိုလားသူ တစ်ယောက်ဖြစ်၍ ဇာတ်နိပါတ် ရာဇဝင် ပုံပြင်ဝတ္ထု အမျိုးမျိုးနှင့်တကွ ရှေးပညာရှိ ကပိပဏ္ဍိတတို့ ရေးသား

စီကုံး နှုန်းဖြဲ့၍ထားသော ပျို့ကဗျာလင်္ကာ စသည်တို့ကို (ဝါသနာအလျောက် အချိန်အခွင့် ရတိုင်းပင် လိုလိုချင်ချင်နှင့် *) အာရုံနှုတ်တက်ရမိအောင် ကျက်မှတ် ကြည့်ရှု၍ ထားလေ့ရှိခြင်း၊ ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ကျမ်းစာ အမျိုးမျိုးများကိုလည်း အားသည်းသော လုံ့လဥသားဟာဖြင့် ရရှိမှတ်သားမိအောင် ကြည့်ရှုလေ့လာခြင်း စသော တည်မှန်ဖြောင့်စင်း အပျင်းမဖက် ငြိမ်သက်သော လုံ့လ ဝီရိယ ပဋိဘာနဉာဏ် ထက်သန်ခြင်း ရှိခဲ့သူ တစ်ယောက်ဖြစ်၍ ခေတ်အလျောက် တတ်သင့် တတ်ထိုက်သော အင်္ဂလိပ်စာပညာကိုလည်း ကောင်းစွာ တတ်မြောက်ခဲ့သည့်အလျောက် ဗဟုသုတ ဖြစ်ပွားရာဖြစ်ပွားကြောင်း ကောင်းမွန်၍ ကြည့်ရှုထိုက်သော အင်္ဂလိပ် စာအုပ်များကိုလည်း အားလပ်ခွင့် အချိန်ရသည်နှင့် အမျှ အထူး ဖတ်ရှုလေ့ရှိခဲ့လေသည်။

ဤကဲ့သို့ အင်္ဂလိပ်မြန်မာ နှစ်ဖြာစွယ်စုံ လောက်လုံပြည့်ဝ ဗဟုသုတ ရှိခဲ့သူ ဖြစ်သော်လည်း ဤမျှနှင့် ရောင့်ရဲ တင်းတိမ်ခြင်း မဖြစ်နိုင်ဘဲ ရာဇဝတ် ဝန်ထောက် ရာထူးနှင့် တောင်ငူ၊ ကသာ၊ ရွှေဘို စသော မြို့များ၌ ထမ်းရွက်လုပ်ကိုင်နေစဉ်မှာပင် ပျို့ကဗျာ လင်္ကာ ရာဇဝင်မော်ကွန်း စသည်တို့နှင့်တကွ ဗုဒ္ဓဘာသာ စာပေကျမ်းဂန်တို့ကို ကြိုးကြားကြိုးကြား အားလပ်ခွင့် ရတိုင်းပင် တိုးတက်၍ လေ့ကျက်ဆည်းပူး၍လာခဲ့ရာ လောကီလောကုတ္တရာ နှစ်ဖြာနှစ်ဖက်၌ပင် ဗဟုသုတ တိုးပွား ပြည့်စုံ၍ လာသည်နှင့်အမျှ မင်းပွဲသဘင်၊ စာပွဲသဘင် စသည်များ၌ စကားပြောကောင်းသော မြန်မာပညာရှိကြီး တစ်ဦးဟု အထူးကျော်ကြား ထင်ရှားခဲ့လေသည်။

(ဦးလတ်၌ ထူးခြား၍ မှတ်သားနည်းယူဖွယ်ကောင်းသော အချက်များမှာ မည်သည့်အရာကိုမဆို ပြုလုပ်ရွက်ဆောင်မည် ဟူ၍ ရည်ရွယ်မှန်းဆထားမိက သူတစ်ပါး၏ အကူအညီကို ရသည်ဖြစ်စေ၊ မရသည်ဖြစ်စေ ထိုရည်ရွယ်ချက် အမှုကိစ္စကို ထမြောက်အောင် မကြောက်မရွံ့ မတွန့်မဆုတ် ပြုလုပ်လေ့ရှိခြင်း၊ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံသော အရာမှာလည်း လူငယ်လူရွယ် ကာလသားများနှင့် ကြုံကြိုက်ခဲ့လျှင်လည်း “သူ့ သဘောကို၊ လိုက်လျောညီထွေ၊ ဆိုတတ်စေ။”

* ဆရာဝန် တည်းဖြတ် ပြင်ဆင်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ သုတေသနအသင်း စာစဉ် ၁၃၊ ကပိမ္ပုကန်မှန် စာပုံနှိပ်တိုက်၊ ဒုတိယနှိပ်ခြင်း (၁၉၇၉) တွင် ပါရှိသည်။ နောင်တွင် ဆရာဝန် (မှ) ဟု ညွှန်းမည်။

ဝါ၊ ပေါင်းတတ်စေ” ဟူသော ရှေးသူဟောင်းတို့ စကားအရ မည်သည့်အခါမျှ ဆန့်ကျင်ဘက် မဖြစ်စေဘဲ ပျော်ပွဲရှိက အတူပျော်လျက် အခက်အခဲရှိက အတူရွက်ဆောင် ပြုမူလေ့ရှိခြင်း၊ ရဟန်းသံဃာ ဆရာသမား လူကြီးသူကြီးများနှင့် ကြုံကြိုက်ရာတွင်လည်း ကြီးစွာသော သမာဓိ၊ အတိသက္ကစ္စ၊ ဂါရဝ အမူအရာနှင့် ဝါစာပိယ၊ ချိုမြနုတ်အေး၊ နက်လေးခံညားစွာ ပြောကြားမြွက်ဆိုလေ့ရှိခြင်း စသော ဂုဏ်သက် အထူးတို့သည် ချီးကျူးအံ့ဩလောက်အောင်ပင် ထင်ရှား ရှိခဲ့လေသည်။)

ထိုနောက်မှ ဦးလတ်သည် အတွင်းဓာတ်ခံ အသိဉာဏ် တိုးပွား များပြား ပြည့်နှက်၍ လာပြီးလျှင် ငါပင် ကွယ်ပျောက်ငြားသော်လည်း အမျိုးသားအပေါင်းတို့၏ အကျိုးငှာ လောကဘက်၊ ဓမ္မဘက် နှစ်လမ်းတွင် သင်ခန်းစာ တစ်ခုသဖွယ် ဖြစ်ရစ်လေအောင် ကြံဆောင်တီထွင် ဝတ္ထုရှည်တစ်ခုကို စီရင်ရေးသားရလျှင် ဖတ်ရှုသူများလည်း အပျင်းပြေ၊ စိတ်လေစိတ်လွင့် အကျင့်ဆိုးဝါး ဖောက်ပြားယွင်းကွက်သူများလည်း သတိထား၍ မှတ်သား ရှောင်ကြဉ်ဖွယ်ရာ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်ဟု ယောနိသော မနုဿိကာရ သမာဆန္ဒကောင်း အရင်းခံထားလျက် အရွယ်အားလုံးတို့ပင် ဖတ်ရှု မှတ်သား ကြည့်ရှုနိုင်ကြစေရန် လျော်ကန်လျှောက်ပတ်သော နိပါတ်ပုံပြင်၊ ရာဇဝင် ပေါရာဏ၊ ပျို့ကဗျာလင်္ကာ စသည်တို့နှင့်တကွ သြဝါဒ အချက်များကိုပါ ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာတွင် သွတ်သွင်းလျက် ထီးသုံး နန်းသုံး စကားလုံး ယဉ်ကျေး သိမ်မွေ့စွာဖြင့် စံပယ်ပင် ဝတ္ထုနှင့် ရွှေပြည်ခို- ဝတ္ထုရှည်ကြီးများကို စီစဉ်ရေးသားခြင်း ပြုလုပ်လေသည်။ ဤတွင်မျှမက အများပင် နှစ်သက် သဘောကျကြသော တနန်းပျော်ရင်ဆွေးတော် ဝတ္ထု၊ သုံးဘုံ ဝတ္ထုများကိုလည်း စကားအသုံးအနှုန်း အလုံးဆန်းဖွယ်ဖွယ်ရာရာတို့နှင့် ကောင်းစွာ ရေးသားစီရင်ခဲ့လေသည်။

ဤသို့လျှင် လောကီ လောကုတ္တရာ နှစ်ဖြာသော အချက်စု၌ ကြည့်ရှုလေ့လာ ကောင်းစွာ မှတ်သား၍ လာခဲ့သည့်အလျောက် နောက်သား နောင်လာတို့ မှတ်စရာအထွေထွေ ခြေခြေမြစ်မြစ် စနစ်ကျကျ ဝတ္ထုပုံပြင်တို့ကို စီစဉ်ရေးသားရာ၌ ဦးလတ်အား ထူးခြား၍ ချီးမွမ်းအံ့ဩဖွယ်ရာ ကောင်းလှသော အချက်တစ်ခုမှာလည်း ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အင်္ဂလိပ် မြန်မာ နှစ်ဘာသာလုံးကို ကောင်းမွန်စွာ ကျွမ်းကျင်တတ်မြောက်သူ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတစ်ဦး ဖြစ်သော်လည်း မြန်မာဘာသာဖြင့် မြန်မာဝတ္ထုပုံပြင်များကို ရေးသား စီရင်ရာ၌ ဘာသာ

ပြန် ဝတ္ထုမျိုး မဟုတ်ရုံမက အင်္ဂလိပ် လူမျိုးများကို ရေးသားလေ့ရှိသော သဘောအယူအဆ အစီအစဉ်မျိုးများကို အလျှင်းမပါစေဘဲ မြန်မာစာသွား မြန်မာစကား ပီပီသသနှင့် မြန်မာ အသုံးအနှုန်း ကျနအောင် ရေးသား စီစဉ်နိုင်ခြင်းမှာ များစွာ အံ့ဩချီးမွမ်းဖွယ်ရာကြီး တစ်ခု ဖြစ်ပါပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဤဝတ္ထုကို ရေးသားစီစဉ်သူ ဦးလတ်သန္တာန်၌ ပင်ကိုဓာတ်ခံ ဉာဏ် အဘယ်မျှကြီးကျယ် သေချာ ခေစပ်ကြောင်းများကို အလွယ်တကူ သိနိုင်ရုံမက ဤဝတ္ထုကို ကြည့်ရှု မှတ်သားသူ အပေါင်းအားလည်း လိမ္မာရေးခြား ဗဟုသုတ တရားပွားများ တိုးတက်စေပြီးလျှင် အမျိုးသား စိတ်ဓာတ်တို့ အထပ်ထပ် အဆင့်ဆင့် တိုးပွား ဖြစ်ထွန်းစေနိုင်သော ဂုဏ်သတ္တိရှိသည့် ဝတ္ထုကြီးပါတကားဟု အထင်အရှား သိရှိတော်မူနိုင်ကြပေလိမ့်မည်မှာ အမှန်ဖြစ်ပေသည်။

ဤကဲ့သို့ ရည်ရွယ်ရင်း စိတ်ဓာတ် မွန်မြတ်ခြင်းကြီးမက မွန်မြတ်လှ၍ ဗဟုသုတ အရာမှာ လွန်စွာ ပြည့်စုံသော မြန်မာပညာရှိ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတစ်ဦးမှာ သင်္ခါရနယ်တွင်းမှ မလွတ်ကင်း မငြင်းဆန်နိုင်သဖြင့် သက္ကရာဇ် ၁၂၈၃ ခုနှစ် ကဆုန်လတွင် ညောင်လှမြို့၌ အနိစ္စရောက်၍ ကွယ်ပျောက်ခဲ့ပါကြောင်း။

ဆရာဝန်

* သော်လည်း ထိုကဲ့သို့သော ပညာရှိကြီးတစ်ဦး စီစဉ် ရေးသားခဲ့သော အရာများသည် နောက်သား နောင်လာတို့ မှတ်သားပတ်စုဖွယ်ရာ ကောင်းလှသဖြင့် စကားနှင့် ဖျောက်ဖျက်တိမ်ကောခြင်း မဖြစ်စေရန် ရည်သန် နှလုံးသွင်းလျက် ၁၉၁၄ ခု၊ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၇၂ ခုနှစ်က ရန်ကုန်မြို့ ဖယ်ရာလမ်း၊ တိုက်နံပါတ် ၂၆၊ မြန်မာပြည် ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာပြု စာပုံနှိပ်တိုက်မှ စာအုပ် ရိုက်ထုတ်ပြီးသည်ကို တစ်ဖန် ကပိမ္ပုကန်မှန် မဂ္ဂဇင်းကြီးတွင် အပတ်စဉ် ထည့်သွင်း ဖော်ပြပြီးသော ဤ ရွှေပြည်ခို- ဝတ္ထုရှည်ကြီးကို “မြန်မာနိုင်ငံ သုတေသနအသင်းကြီး” မှ ယူနိုက်တက်ကောလိပ် သိပ္ပံကျောင်းတော် ပရိမက်ဆာ ဆရာကြီး ဦးဘောင်တင် ကိုယ်တိုင်နှင့် ကပိမ္ပုကန်မှန်တိုက် ပါဠိဆရာကြီး ဆရာဝန်တို့ ကြီးကြပ် ထပ်မံ ပြင်ဆင်ကာ စာလုံးမင်္ဂလှမှ ရွှေ အနေအထား၊ သတ်ပုံသတ်ညွှန်းများကိုပါ သေချာသပ်ရပ် အထပ်ထပ် မှန်ကန် ကောင်းမွန်အောင် သုတ်သင်လျက် ရန်ကုန်မြို့ ၂၅ လမ်း စာဆိုတန်း တိုက်နံပါတ် ၆၃၊ ကျွန်ုပ်တို့ ကပိမ္ပုကန်မှန် စာပုံနှိပ်တိုက်မှ သိုက်မြိုက် သေချာ ကောင်းစွာ ပုံနှိပ်လုပ်ဆောင်ခြင်း ပြုပါကြောင်း။ ■ ဆရာဝန် (မှ)